EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 16.6.2025
COM(2025) 290 final

ANNEX 17

LISA

järgmise dokumendi juurde:

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele

Digikümnendi olukorda käsitlev 2025. aasta aruanne: jätkuv töö, et suurendada ELi suveräänsust ja kujundada ELi digitulevikku

{SWD(2025) 290 final} - {SWD(2025) 291 final} - {SWD(2025) 292 final} - {SWD(2025) 293 final} - {SWD(2025) 294 final} - {SWD(2025) 295 final}

European Commission

RIIGIPÕHISED LÜHIARUANDED 2025

Läti

Kokkuvõte

Läti saab tugineda ettevõtetele ja kodanikele osutatavate avalike teenuste heal tasemel digitaliseeritusele, kuid jääb 5G-võrkude, valduseni ulatuva valguskaabelühenduse ja väga suure läbilaskevõimega võrkude valdkonnas maha, samal ajal kui juurdepääs elektroonilistele terviselugudele on hea.

Läti riiklik tegevuskava ja selle kohandatud versioon tõendavad riigi märkimisväärset edasipüüdlikkust digikümnendi eesmärkide saavutamisel: ta on seadnud 14 riiklikku eesmärki, millest 86 % on kooskõlas ELi 2030. aasta eesmärkidega. Riik järgib oma trajektoore suhteliselt hästi, liikudes neist 50 % puhul eesmärkide saavutamise graafikus (2024. aasta trajektooride alusel, mis on kindlaks määratud kaheksast analüüsitud põhilisest tulemusnäitajast kaheksa puhul). 13 soovitusest, mille komisjon 2024. aastal andis, on Läti ellu viinud 84 %, kas siis oluliste poliitikamuudatuste abil (15 %) või teatavate muudatustega (69 %), milleks võeti uusi meetmeid.

2024. aastal on gigabitiühenduvus ja 5G kättesaadavus endiselt alla ELi keskmise. Läti taaste- ja vastupidavuskava üks prioriteete on VKEde digipööre ja tipptasemel digitehnoloogia kasutuselevõtt ettevõtetes. Riigi üldist lähenemisviisi küberturvalisusele suunab jätkuvalt Läti üldine küberturvalisuse strateegia aastateks 2023–2026.

Digikümnendi põhiline tulemusnäitaja (1)	Läti				EL		Digikümnendi eesmärk 2030. aastaks	
	DESI 2024 (2023. a)	DESI 2025 (2024. a)	Aastane kasvumäär	2024. aasta riiklik trajektoor (3)	DESI 2025	Aastane kasvumäär	Läti	EL
Väga suure läbilaskevõimega püsivõrgu katvus	68,0 %	68,1 %	0,2 %	74,0 %	82,5 %	4,9 %	100,0 %	100 %
Valduseni ulatuva valguskaabelühenduse (FTTP) kättesaadavus	61,9 %	61,1 %	-1,2 %	74,0 %	69,2 %	8,4 %	100,0 %	–
Üldine 5G katvus	53,1 %	71,1 %	33,9 %	55,5 %	94,3 %	5,9 %	70,0 %	100 %
Servasõlmed (hinnanguline)	5	10	100,0 %	0	2 257	90,5 %	51	10 000
VKEd, kellel on vähemalt algtasemel digimahukus (2)	–	59,2 %	6,4 %	–	72,9 %	2,8 %	90,0 %	90 %
Pilvandmetöötlus	29,0 %	–	–	–	–	–	75,0 %	75 %
Tehisintellekt	4,5 %	8,8 %	94,9 %	13,0 %	13,5 %	67,2 %	75,0 %	75 %
Andmeanalüüs	36,9 %	–	–	–	–	–	75,0 %	75 %
Tehisintellekt või pilvandmetöötlus või andmeanalüüs	48,2 %	–	–	–	–	–	–	75 %
Ükssarvikud	0	0		–	286	4,4 %	2	500
Vähemalt elementaarsed digioskused	45,3 %	–	–	–	–	–	70,0 %	80 %
IKT-spetsialistid	4,4 %	4,9 %	11,4 %	5,4 %	5,0 %	4,2 %	10,0 %	~10 %
eID süsteemist teavitamine		Jah						
Digitaalsed avalikud teenused kodanikele	88,2	93,5	6,0 %	88,0	82,3	3,6 %	100,0	100
Digitaalsed avalikud teenused ettevõtetele	87,2	96,3	10,4 %	87,0	86,2	0,9 %	100,0	100
Juurdepääs elektroonilistele terviselugudele	84,8	85,9	1,2 %	80,0	82,7	4,5 %	100,0	100

(1) Näitajate ja muude parameetrite kirjeldus on esitatud metoodikadokumendis.
(2) 2025. aasta DESI kajastab digimahukuse indeksi 4. versiooni, mis on võrreldav 2023. aasta DESI (2022. aasta kohta) digimahukuse indeksi väärtusega aastase kasvumäära arvutamiseks. See ei ole võrreldav indeksi 3. versioonil põhineva riikliku trajektooriga.
(3) Riiklik trajektoori väärtus, kui see on riiklikus tegevuskavas esitatud ja kui näitajat mõõdeti 2025. aasta DESIs (2024. aasta).

Vastavalt digikümnendit käsitlevale Eurobaromeetri 2025. aasta eriuuringule on 75 % Läti kodanikest arvamusel, et avaliku ja erasektori igapäevateenuste digitaliseerimine muudab nende elu

lihtsamaks. Seoses avaliku sektori asutuste tegevusega peab 86 % oluliseks võitlust internetis levivate valeuudiste ja desinformatsiooni probleemiga ja selle leevendamist ning seoses konkurentsivõimega peab 78 % oluliseks tagada Euroopa ettevõtete võimalus kasvada, tugevdada oma juhtpositsiooni ja suurendada konkurentsivõimet kogu maailmas.

ELi konkurentsivõime, suveräänsuse ja vastupanuvõime suurendamine tehnoloogilise juhtpositsiooni abil

Läti kaetus digitaristuga jääb alla ELi keskmise, seda peamiselt väga suure läbilaskevõimega võrkude, valduseni ulatuva valguskaabelühenduse ja 5G-võrkude puhul, isegi olukorras, kus üldine 5G katvus on aasta-aastalt jõudsalt kasvanud. Mis puudutab lairibaühenduse kasutuselevõttu, siis 1 Gbit/s kiirusega lairibaühenduse liitumislepingute arv kasvab kiiremini kui ELis, kuigi 100 Mbit/s kiirusega ühenduse liitumislepingute ja 5G SIM-kaartide arv kasvab aeglasemalt. Riik teeb edusamme servasõlmede ja kvanttehnoloogia kasutuselevõtul, ent pilvandmetöötluse ja tehisintellekti valdkonnas jääb ta maha. Küberründed on järsult sagenenud – 2024. aastal registreeriti kokku 418 325 kaebust. Sellegipoolest on Läti üldise valmisoleku tase hea, kuna ühelgi ründel ei ole olnud püsivat mõju.

ELi inimeste ja ühiskonna kaitsmine ja võimestamine

Läti jäi digioskuste poolest EList maha: elementaarsed digioskused on ainult 45,34 %-l elanikkonnast võrreldes 55,56 %ga ELis. Hoolimata märgatavast soolisest lõhest naiste kasuks ja tugevatest koostööoskustest esineb Läti probleeme, eelkõige maapiirkondades ja eakate seas, ning haridustasemega seotud digioskuste näitaja jääb endiselt ELi tulemustele alla. Nende puuduste kõrvaldamiseks on käivitatud sellised algatused nagu STARSi õppekonto. IKT-sektoris on IKT-spetsialistide, eriti naissoost spetsialistide tööhõive Lätis suurenenud. Sellegipoolest jääb riigi ettevõtetele pakutav IKT-alane koolitus ELi keskmisest maha. Läti on nii kodanikele kui ka ettevõtetele osutatavate digitaalsete avalike teenuste vallas esirinnas, ületades ELi kasvumäärasid, eelkõige piiriüleste teenuste puhul. Digitaalsete avalike teenuste ja elektroonilistele terviselugudele juurdepääsu valdkonnas on Läti tulemused ELi keskmisega võrreldes väga head. Ilmselgetest tugevatest külgedest hoolimata võiks Läti teha täiendavaid jõupingutusi digioskustes lünkade kõrvaldamiseks, et suurendada eri demograafiliste rühmade oskusi.

Digipöörde potentsiaali kasutamine aruka keskkonnahoidlikkuse tagamiseks

Läti peab esmatähtsaks digitaristu energia- ja materjalitõhususe edendamist, eesmärgiga minimeerida digitaristu keskkonnamõju, rajades täielikult taastuvenergial töötavad andmekeskused. Lisaks keskendub ta sellele, et võtta kasutusele arukad digilahendused, mis omakorda vähendavad riigi CO_2 jalajälge.

Riiklik digikümnendi strateegiline tegevuskava

Läti esitas 11. veebruaril 2025 kohandatud digikümnendi tegevuskava. See sisaldab 43 uut meedet, kaht uut eesmärki ja nelja läbivaadatud trajektoori. Kohandatud tegevuskavas antakse aru sidusrühmadega konsulteerimise kohta, kuid nende esitatud märkuste arvessevõtmise kohta ei ole teave esitatud. Tehtud muudatused on selgelt kooskõlas komisjoni uute prioriteetidega gigabitiühenduvuse ja 5G vallas. Kohandatud tegevuskavas võetakse arvesse suurt hulka soovitusi, mis 2024. aastal tegevuskavaga seoses esitati. Kõik eesmärgid on ELi 2030. aasta eesmärkidega kooskõlas,

välja arvatud vähemalt elementaarsete digioskustega seotud eesmärk: Läti näeb ette, et 2030. aastaks on vähemalt elementaarsed digioskused 70 %-l elanikkonnast (80 % asemel). Kohandatud tegevuskavas seatakse jätkuvalt prioriteediks tehisintellekt, avalike teenuste digitaliseerimine ja tehnoloogia kasutuselevõtt. See sisaldab 90 meedet, mille eelarve on 2 287,5 miljonit eurot, sealhulgas 2 004,8 miljonit eurot riigieelarvest (vastab 4,99 %-le riigi SKPst). Kohandatud tegevuskava hõlmab endiselt kõiki digikümnendi eesmärke, nagu inimkeskne digikeskkond, vastupanuvõime ja turvalisuse suurendamine, suveräänsuse edendamine ja digitehnoloogia keskkonnahoidlikumaks muutmine.

Digivaldkonna rahastamine ja projektid

Läti taaste- ja vastupidavuskava alusel on digivaldkonnale eraldatud 416 miljonit eurot (23 % kogueelarvest)[1]. Lisaks on ühtekuuluvuspoliitika raames eraldatud 441 miljonit eurot – mis moodustab 10 % riigi kogurahastusest ühtekuuluvuspoliitika alusel – Läti digipöörde toetamiseks[2].

Läti on keeletehnoloogia liidu jaoks loodud Euroopa digitaristu konsortsiumi ja Euroopa digitaristu konsortsiumi CitiVERSE liige. Läti organisatsioonid on mikroelektroonika ja kommunikatsioonitehnoloogia üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti (IPCEI-ME/CT) ning järgmise põlvkonna pilvetaristu ja pilvteenuste üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti (IPCEI-CIS) kaudsed ja/või assotsieerunud partnerid. Läti osaleb ka Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõttes EuroHPC ja Kiipide Ühisettevõttes.

Läti ei ole digikümnendi heade tavade edendamise algatuse[3] raames veel ühtegi meedet esitanud.

Digiõigused ja -põhimõtted

Toetava uuringu kohaselt on Läti tegevus **digiõigusi ja -põhimõtteid käsitleva Euroopa deklaratsiooni** järgimisel üsna piiratud: kokku on käivitatud 34 algatust ja 2024. aastal käivitati kaks uut algatust. Läti tegutseb kõige aktiivsemalt algoritmide ja tehisintellektisüsteemidega suhtlemise valdkonnas. Inimeste digipöörde keskmesse seadmise, ühenduvuse ja kestlikkuse valdkonnas on tegevus piiratum. Meetmetel, mille eesmärk on seada inimesed digipöörde keskmesse, näib kohapeal olevat kõige enam mõju, erinevalt meetmetest, mis puudutavad valikuvabadust.

Soovitused

- **Digioskused.** Tuleks tõhustada ja jätkata meetmete rakendamist digioskuste parandamiseks kõigis vanuserühmades, pöörates erilist tähelepanu maapiirkondades elavatele inimestele ja madalama haridustasemega inimestele.
- **Ühenduvus.** Tuleks jätkata käimasolevaid jõupingutusi ja kehtestada uued meetmed väga suure läbilaskevõimega võrkude, valduseni ulatuva valguskaabelühenduse ja 5G kättesaadavuse toetamiseks.

[1] Digieesmärkide saavutamiseks ette nähtud rahaliste eraldiste osakaal on arvutatud taaste- ja vastupidavusrahastu loomise määruse VII lisa alusel. Andmeid ajakohastati viimati 16. mail 2025.

[2] See summa sisaldab kõiki investeeringuid, mis on konkreetselt ette nähtud digipöörde toetamiseks ühtekuuluvuspoliitika programmitöö perioodil 2021–2027 või millega panustatakse sellesse märkimisväärselt. Rahalised vahendid pärinevad Euroopa Regionaalarengu Fondist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa Sotsiaalfond+-ist ja Õiglase Ülemineku Fondist.

[3] Heade tavade edendamise algatus on platvorm, mis võimaldab liikmesriikidel tutvustada edukaid meetmeid ja jagada probleeme, mis neid on digikümnendi sihtide ja eesmärkide poole püüdlemisel tekkinud. Head tavad tehakse liikmesriikidele kättesaadavaks portaali andmehoidla kaudu ja neid tutvustatakse korrapäraselt korraldatavatel seminaridel, mis keskenduvad praegu kolmele teemavaldkonnale: digioskused, keskkonnasäästlik IT ja digitehnoloogia kasutuselevõtt.

Läti

- **VKEd.** Tuleks jätkata selliste meetmete rakendamist, mille eesmärk on parandada digitaliseerimist ja tipptehnoloogia kasutuselevõttu, ja neid täiendada, rõhutades tipptehnoloogia kasutuselevõttu ning pöörates erilist tähelepanu VKEdele.
- **Küberturvalisus.** Jätkata tuleks jõupingutusi küberturvalisuse valdkonnas, et tegeleda muutuvate ja kasvavate ohtudega. Tagada tuleks küberturvalisuse alase hariduse pakkumise sisseseadmine ja selle jätkamine, eelkõige kõrghariduse tasemel.
- **E-tervis.** Tagada tuleks, et igat liiki andmed tehakse kättesaadavaks õigel ajal. Kodanikele tuleks pakkuda elektroonilise terviseloo mobiilirakendust. Veebipõhise juurdepääsu teenusega tuleks ühendada rohkem erasektori taastusravikeskusi.